

ЗВІТ

про огляд видатків бюджету у сфері регіонального розвитку в частині реалізації програм і проектів регіонального розвитку за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку

У січні 2012 року Бюджетний кодекс України було доповнено статтею 24¹, що стало законодавчим підґрунтям для створення сучасного інноваційного інструменту фінансової підтримки регіонального розвитку – державного фонду регіонального розвитку та визначило прозорий (формульний) розподіл його коштів.

Починаючи з 2015 року головним розпорядником коштів державного фонду регіонального розвитку визначено Мінрегіон.

Протягом 2015-2017 років за кошти державного фонду регіонального розвитку було профінансовано понад 2200 проектів. На фінансування 9400,8 млн. гривень.

Аналіз законодавства у сфері регіонального розвитку в частині реалізації інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку

Реалізації інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку здійснюється на підставі таких нормативно-правових актів.

1. Закон України «Про засади державної регіональної політики»

Закон визначає основні правові, економічні, соціальні, екологічні, гуманітарні та організаційні засади державної регіональної політики як складової частини внутрішньої політики України.

Відповідно до цього Закону, один з механізмів фінансування державної регіональної політики є програми і заходи, включаючи інвестиційні програми (проекти), що реалізуються за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку.

Державна підтримка регіонального розвитку за рахунок коштів Державного бюджету України, зокрема, коштів державного фонду регіонального розвитку, здійснюється відповідно до Бюджетного кодексу України.

Висновок: Закон «Про засади державної регіональної політики» не потребує внесення змін, які зокрема регулюють питання в частині реалізації інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку.

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 385 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року»

Стратегія визначає цілі державної регіональної стратегії та основні завдання центральних та місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, спрямовані на досягнення зазначених цілей, а також передбачає узгодженість державної регіональної політики з іншими державними політиками, які спрямовані на територіальний розвиток.

Ціль 1. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів

Ціль 2. Територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток

Ціль 3. Ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку, одним із напрямів реалізації якої визначено максимальну концентрацію коштів фінансової державної підтримки регіонального розвитку в рамках державного фонду регіонального розвитку

Одним з джерел фінансового забезпечення реалізації Стратегії є кошти державного фонду регіонального розвитку.

На виконання Державної стратегії регіонального розвитку розроблено **регіональні стратегії до 2020 року**, які по суті є стратегічним планом розвитку регіону, що визначає цілі, завдання, пріоритети, напрями сталого економічного і соціального його розвитку на довгостроковий період.

Висновок: враховуючи, що інвестиційні програми (проекти) регіонального розвитку, що фінансуються за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку мають відповідати пріоритетам, визначеним у Державній стратегії регіонального розвитку, стратегіях розвитку регіонів та планами заходів з їх реалізації, вважається за доцільне обласним державним адміністраціям здійснювати постійний аналіз регіональних програм на період до 2020 року на предмет актуалізації стратегічних напрямів відповідно до фактичного стану розвитку регіону, нових можливостей, викликів тощо.

3. Бюджетний кодекс України

Відповідною статтею 24¹ Бюджетного кодексу визначено, що:

1. Державний фонд регіонального розвитку створюється у складі державного бюджету.

При складанні проекту Державного бюджету України та прогнозу Державного бюджету України на наступні за плановим два бюджетні періоди державний фонд регіонального розвитку визначається в обсязі **не менше 1 відсотка прогнозного обсягу доходів загального фонду проекту Державного бюджету України** на відповідний бюджетний період. **Однак, зазначену норму зупинено.**

2. Кошти державного фонду регіонального розвитку спрямовуються на виконання інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку (у тому числі проектів співробітництва та добровільного об'єднання територіальних громад), що мають на меті розвиток регіонів, створення інфраструктури індустріальних та інноваційних парків, спортивної інфраструктури і відповідають пріоритетам, визначеним у Державній стратегії регіонального розвитку та відповідних стратегіях розвитку регіонів.

3. Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольські міські державні адміністрації **до 1 травня** року, що передуює плановому, подають центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної регіональної політики, пропозиції з переліком і описом інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що сформовані відповідно до частини другої цієї статті, пройшли попередній конкурсний відбір відповідно до законодавства та можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку у наступному бюджетному періоді.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної регіональної політики, утворює комісію для оцінки та відбору програм і проектів. Комісія, на підставі поданих пропозицій, здійснює оцінку та відбір зазначених програм і проектів на конкурсних засадах у межах індикативного прогнозного обсягу коштів державного фонду регіонального розвитку з дотриманням таких критеріїв розподілу між Автономною Республікою Крим, областями та містами Києвом і Севастополем:

80 відсотків коштів - відповідно до чисельності населення, яке проживає у відповідному регіоні;

20 відсотків коштів - з урахуванням рівня соціально-економічного розвитку регіонів відповідно до показника валового регіонального продукту в розрахунку на одну особу (для регіонів, у яких цей показник менше 75 відсотків середнього показника по Україні).

4. Порядок підготовки, оцінки та відбору інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку, та порядок використання таких коштів (включаючи умови спрямування на таку мету частини коштів місцевих бюджетів) визначаються Кабінетом Міністрів України.

5. Розподіл коштів державного фонду регіонального розвитку за адміністративно-територіальними одиницями та інвестиційними програмами і проектами регіонального розвитку затверджується Кабінетом Міністрів України за погодженням з Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету.

Висновок: Потребує внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо удосконалення механізму фінансування регіонального розвитку в частині розподілення додаткових 20 відсотків коштів ДФРР не на регіони, у яких показник валового регіонального продукту в розрахунку на одну особу менше 75 відсотків середнього показника по Україні, а на депресивні, які визначаються відповідно до Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів».

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 18 березня 2015 р. № 196 «Деякі питання державного фонду регіонального розвитку»

Постановою затверджено:

- *Порядок підготовки, оцінки та відбору інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку, який визначає механізм підготовки, оцінки та відбору інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть відповідно до статті 24¹ Бюджетного кодексу України реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку;*

- *Порядок використання коштів державного фонду регіонального розвитку, який визначає механізм використання коштів державного фонду регіонального розвитку, обсяг яких затверджується законом про Державний бюджет України на відповідний рік.*

Висновок: оскільки державний фонд регіонального розвитку є фінансовим інструментом підтримки регіонального розвитку кошти державного фонду регіонального розвитку, повинні в першу чергу спрямовуватися на фінансування інвестиційних програм і проектів, що комплексно вирішують питання регіонального розвитку. Разом з тим, аналіз використання цього інструменту показав, що до переліків проектів, що фінансуються за рахунок ДФРР, включаються переважно точкові проекти реконструкції соціальної сфери. Підтримуються переважно проекти, які не сприяють розкриттю внутрішнього потенціалу регіонів, міжрегіональній кооперації, співробітництву громад, стимулюванню підприємництва.

З метою удосконалення підходів щодо підготовки, оцінювання та відбору інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, які реалізуються за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку, необхідно внести зміни до відповідного нормативно-правового акта в частині розширення умов відбору регіональною комісією інвестиційних програм і проектів, доповнивши їх критерієм яким загальну кошторисну вартість проектів будівництва (нове будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт) встановити понад 5000,0 тис. гривень, а інших проектів – понад 1000,0 тис. гривень.

5. Наказ Мінрегіону від 24.04.2015 № 80 «Питання підготовки, оцінки та відбору інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку»

Наказом затверджено:

форму інвестиційної програми і проекту регіонального розвитку, що може реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку;

форму технічного завдання на інвестиційну програму і проект регіонального розвитку, що може реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку;

перелік документів, які подаються Мінрегіону для оцінки відповідності вимогам законодавства інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку;

форма з оцінювання інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку.

Висновок: для забезпечення висвітлення актуальної інформації стосовно інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку на сторінці офіційного веб-сайту Мінрегіону (<http://dfr.minregion.gov.ua>), є актуальним внесення змін до нормативно-правового акту в частині зміни до вимог щодо розміщення інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку на сторінці офіційного веб-сайту Мінрегіону (<http://dfr.minregion.gov.ua>).

6. Наказ Мінрегіону України від 17.04.2015 № 74 «Про затвердження примірного Положення про регіональну комісію з оцінки та попереднього конкурсного відбору інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів»

Відповідно до Примірного положення затверджуються положення про регіональні комісії.

Висновок: змін не потребує.

Аналіз ефективності та результативності використання коштів державного фонду регіонального розвитку, оцінка методологічних підходів до розрахунків обсягів бюджетних коштів

Основні методологічні підходи до розрахунків обсягів бюджетних коштів державного фонду регіонального розвитку (далі - Фонд) визначені статтею 24¹ Бюджетного кодексу України та Порядком використання коштів державного фонду регіонального розвитку, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 18 березня 2015 № 196.

Мінрегіон при складанні бюджетного запиту на плановий та наступні за плановим два бюджетні періоди дотримується відповідного методологічного підходу до розрахунків обсягів бюджетних коштів за бюджетною програмою 2761070 «Державний фонд регіонального розвитку» та визначає Фонд в обсязі не менше 1 відсотка прогнозного обсягу доходів загального фонду проекту Державного бюджету України на відповідний бюджетний період та визначає наступні результативні показники:

- прогнозна кількість інвестиційних програм/проектів регіонального розвитку;
- середня вартість однієї інвестиційної програми/проекту регіонального розвитку;
- рівень впровадження інвестиційних програм/проектів регіонального розвитку.

Зазначені результативні показники формується на підставі інформації обласних державних адміністрацій та повністю характеризують хід реалізації, ступінь досягнення поставленої мети та виконання завдань бюджетної програми.

Слід також зазначити, що до набрання чинності Закону України від 20.12.2016 № 1789-VIII «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України» (до 01.01.2017 року) Фонд створювався виключно у складі загального фонду державного бюджету.

Починаючи з 2017 року Фонд може створюватися у складі як загального, так і спеціального фондів державного бюджету.

Разом з тим, кошти, що плануються для Фонду у 2017-2018 роках у складі спеціального фонду державного бюджету мають нестабільні джерела формування (конфісковані кошти та кошти, отримані від реалізації майна, конфіскованого за рішенням суду за вчинення корупційного та пов'язаного з корупцією правопорушення), що може призвести, що багаторічні (2-3 роки) проекти, розпочаті та профінансовані у минулих роках, не матимуть джерел фінансування для їх завершення.

Зазначене не сприятиме соціально-економічному розвитку регіонів України, створенню інфраструктури індустріальних та інноваційних парків, спортивної інфраструктури, впровадженню енергоефективних освітніх та медичних проектів.

Враховуючи викладене, методологічні підходи до розрахунків обсягів бюджетних коштів Фонду унормовані чинним законодавством України та не потребують внесення до них змін.

Щодо ефективності та результативності використання коштів державного фонду регіонального розвитку

У 2015 році на фінансування інвестиційних програм та проектів регіонального розвитку в державному бюджеті було передбачено 2 900 800,0 тис. гривень за рахунок яких фінансувалося 876 проектів, з яких 532 проекти було завершено, ще 287 проектів було введено в експлуатацію у 2016 році. Відсоток використання коштів у 2015 році становив – 82,3%.

Із реалізованих проектів найбільша питома вага (36%) проектів спрямованих на розвиток сфери освіти (будівництво, реконструкція, капітальні ремонти шкільних та дошкільних закладів, придбання шкільних автобусів, тощо). На їх фінансування спрямовано 680,1 млн. гривень. Крім того, об'єкти охорони здоров'я в загальній структурі становлять – 16% з обсягом фінансування 457,2 млн. гривень, об'єкти водопостачання та водовідведення – 19% з обсягом фінансування 558,8 млн. гривень, об'єкти газо-, тепло-, енергопостачання (84,6 млн. гривень) та розвитку дорожньої інфраструктури (327,5 млн. гривень) по 8% відповідно.

Моніторинг використання коштів державного фонду регіонального розвитку у 2015 році										
№ п/п	Регіон	Всього передбачено ДФРР на 2015 рік, тис. гривень	Відкрито асигнувань (розпорядження КМУ від 17.07.2015 №766), тис. гривень	Нерозподілений залишок, тис. гривень	Кількість проектів, щофінансувались у 2015 році			Касові видатки, тис. гривень		Використання коштів ДФРР від профінансованого обсягу, %
					Всього	з них погашення кредиторської заборгованості ДФРР попередніх років	Здані у 2015 році	Всього	з них погашення кредиторської заборгованості ДФРР попередніх років	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Всього по Україні	2 900 800,000	2 889 668,212	11 131,788	876	41	532	2 377 023,316	31 551,400	82,26
1	Вінницька область	148 675,639	148 675,639	0,000	50	8	28	127 030,499	4 229,261	85,44
2	Волинська область	95 668,309	95 668,309	0,000	25	1	20	86 604,218	46,425	90,53
3	Дніпропетровська обл	177 385,503	177 351,024	34,479	42	6	23	169 385,512	6 831,287	95,51
4	Донецька область	234 034,273	234 034,273	0,000	112	0	70	141 319,520	33,687	60,38
5	Житомирська область	115 991,588	115 991,588	0,000	69	0	60	109 305,228	120,863	94,24
6	Закарпатська область	115 471,399	115 471,399	0,000	68	1	25	80 252,805	1 170,097	69,50
7	Запорізька область	95 676,122	95 582,407	93,715	13	0	3	55 381,841	0,000	57,94
8	Івано-Франківська обл	126 978,207	126 978,207	0,000	35	3	24	125 287,770	1 165,757	98,67
9	Київська область	92 963,158	92 963,158	0,000	26	1	20	85 047,466	4 149,971	91,49
10	Кіровоградська обл.	90 731,203	90 731,203	0,000	28	0	20	84 805,292	0,000	93,47
11	Луганська область	120 655,542	109 735,876	10 919,666	40	0	17	20 527,561	0,000	18,71
12	Львівська область	136 762,698	136 762,698	0,000	52	3	28	127 371,254	534,858	93,13
13	Миколаївська область	62 948,094	62 948,094	0,000	40	1	31	54 712,328	159,099	86,92
14	Одеська область	129 115,270	129 115,270	0,000	5	0	0	112 075,749	0,000	86,80
15	Полтавська область	78 563,356	78 563,356	0,000	24	0	21	71 029,265	0,000	90,41
16	Рівненська область	106 467,872	106 467,872	0,000	40	3	14	88 475,623	50,838	83,10
17	Сумська область	104 088,896	104 088,896	0,000	14	0	8	65 377,384	2 966,268	62,81
18	Тернопільська область	98 610,470	98 610,470	0,000	43	5	32	95 055,645	493,269	96,40
19	Харківська область	147 473,721	147 392,710	81,011	25	1	14	133 048,705	2 989,875	90,27
20	Херсонська область	98 540,647	98 540,647	0,000	18	3	10	57 030,285	2 064,381	57,87
21	Хмельницька область	120 078,128	120 078,128	0,000	34	0	17	114 480,592	397,460	95,34
22	Черкаська область	67 882,397	67 882,397	0,000	15	2	9	67 320,445	555,458	99,17
23	Чернівецька область	83 467,947	83 465,030	2,917	13	1	3	67 886,193	2 202,065	81,33
24	Чернігівська область	98 013,201	98 013,201	0,000	44	2	34	83 976,314	1 390,480	85,68
25	м. Київ	154 556,360	154 556,360	0,000	1	0	1	154 235,822	0,000	99,79

У 2016 році у державному бюджеті було передбачено кошти в обсязі 3 000 000,0 тис. гривень на реалізацію програм та проектів регіонального розвитку за бюджетною програмою «Державний фонд регіонального розвитку». За рахунок цих коштів було профінансовано 810 проектів, з яких в експлуатацію введено 502 проекти. Відсоток освоєння коштів склав – 89,6%.

У 2016 році найбільше коштів було спрямовано на реалізацію проектів у: сфері освіти – 845,8 млн. гривень на 308 проектів (35%); сфері охорони здоров'я та соціального захисту – 606,4 млн. гривень на 142 проекти (17%); об'єкти водопостачання та водовідведення – 573,3 млн. гривень на 104 проекти (13%).

Моніторинг використання коштів державного фонду регіонального розвитку у 2016 році								
№	Регіон	ДФРР у 2016 році			Здані у 2016 році		Використання коштів ДФРР у 2016 році	
		Всього передбачено коштів, тис. гривень	Касові видатки, тис. гривень	Всього проектів, що реалізуються	Кількість проектів	Обсяг фінансування, тис. гривень	По обсягу коштів	По кількості зданих проектів
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Всього по Україні		3 000 000,000	2 694 540,934	810	502	1 325 864,862	89,8%	62,0%
1	Вінницька область	140 797,317	139 387,905	22	8	58 974,200	99,0%	36,4%
2	Волинська область	91 525,233	84 839,334	22	17	68 631,753	92,7%	77,3%
3	Дніпропетровська обл.	182 776,081	173 830,885	10	4	93 936,216	95,1%	40,0%
4	Донецька область	239 472,083	180 908,438	38	15	64 351,123	75,5%	39,5%
5	Житомирська область	109 637,111	104 280,706	41	27	57 027,178	95,1%	65,9%
6	Закарпатська область	110 538,624	109 060,502	90	84	93 788,780	98,7%	93,3%
7	Запорізька область	98 472,615	52 519,199	12	0	0,000	53,3%	0,0%
8	Івано-Франківська обл.	121 357,217	115 131,154	26	8	74 059,217	94,9%	30,8%
9	Київська область	97 127,050	96 500,294	19	3	3 362,489	99,4%	15,8%
10	Кіровоградська обл.	54 670,869	53 119,972	16	10	33 336,998	97,2%	62,5%
11	Луганська область	193 732,147	108 831,535	52	22	72 024,700	56,2%	42,3%
12	Львівська область	222 523,776	213 468,620	78	43	100 190,887	95,9%	55,1%
13	Миколаївська область	65 042,205	58 329,855	22	16	48 995,738	89,7%	72,7%
14	Одеська область	134 097,041	132 684,112	3	3	134 097,041	98,9%	100,0%
15	Полтавська область	80 805,895	77 043,767	17	9	12 164,186	95,3%	52,9%
16	Рівненська область	101 986,188	98 699,077	11	5	32 705,674	96,8%	45,5%
17	Сумська область	97 861,450	91 447,172	69	52	72 742,806	93,4%	75,4%
18	Тернопільська область	93 602,434	91 266,846	53	46	76 188,352	97,5%	86,8%
19	Харківська область	152 580,074	150 564,973	25	15	30 116,083	98,7%	60,0%
20	Херсонська область	93 363,716	87 183,392	31	21	26 502,369	93,4%	67,7%
21	Хмельницька область	113 751,317	107 128,590	41	23	55 136,345	94,2%	56,1%
22	Черкаська область	69 814,668	67 231,988	21	13	37 933,727	96,3%	61,9%
23	Чернівецька область	79 865,421	77 362,980	15	6	31 397,742	96,9%	40,0%
24	Чернігівська область	91 891,034	81 352,213	75	52	48 201,258	88,5%	69,3%
25	м. Київ	162 708,434	142 367,424	1	0	0,000	87,5%	0,0%

У 2017 році на реалізацію інвестиційних проектів та програм регіонального розвитку державним бюджетом було виділено 3 500 000,0 тис. гривень. За рахунок державного фонду регіонального розвитку у 2017 році було профінансовано 803 відповідні проекти, з яких 401 проект вже завершено. Відсоток використання коштів становить – 88,3%. Найбільше у питомій вазі профінансованих проектів становлять проекти сфери освіти – 35% (282 проекти із обсягом фінансування – 1,0 млрд. гривень); сфери охорони здоров'я та соціального захисту – 20% (152 проекти із обсягом фінансування – 733,2 млн. гривень); об'єкти дорожньої інфраструктури – 9% (72 проекти із обсягом фінансування 470,6 млн. гривень).

Моніторинг використання коштів державного фонду регіонального розвитку у 2017 році										
№	Регіон	ДФРР у 2017 році					Завершені у 2017 році		Використання коштів ДФРР у 2017 році	
		Всього передбачено коштів, тис. гривень	у тому числі		Касові видатки, тис. гривень	Всього проектів, що реалізуються	Кількість проектів	Передбачений обсяг фінансування, тис. гривень	По обсягу коштів	По кількості зданих проектів
			загальний фонд	спеціальний фонд						
1	2	3			4	5	6	7	8	9
	Всього по Україні	3 500 000,000	1 000 000,000	2 500 000,000	3 089 859,922	803	401	1 141 495,158	88,3%	49,9%
1	Вінницька область	172 989,068	49 425,448	123 563,620	168 954,578	43	15	19 497,000	97,7%	34,9%
2	Волинська область	113 128,831	32 322,523	80 806,308	102 612,229	22	14	60 311,898	90,7%	63,6%
3	Дніпропетровська обл.	212 628,496	60 750,999	151 877,497	192 364,003	9	0	0,000	90,5%	0,0%
4	Донецька область	279 137,355	79 753,530	199 383,825	184 210,883	47	21	98 204,369	66,0%	44,7%
5	Житомирська область	134 971,054	38 563,158	96 407,896	133 481,533	33	13	28 909,617	98,9%	39,4%
6	Закарпатська область	136 726,612	39 064,746	97 661,866	130 792,821	72	47	76 258,774	95,7%	65,3%
7	Запорізька область	114 501,389	32 714,683	81 786,706	70 609,917	29	12	29 710,550	61,7%	41,4%
8	Івано-Франківська обл.	149 822,742	42 806,498	107 016,244	135 646,866	50	10	6 834,600	90,5%	20,0%
9	Київська область	113 932,914	32 552,261	81 380,653	89 005,107	19	8	33 734,841	78,1%	42,1%
10	Кіровоградська обл.	63 599,014	18 171,147	45 427,867	63 357,979	8	0	0,000	99,6%	0,0%
11	Луганська область	238 543,309	68 155,231	170 388,078	172 352,832	57	27	108 629,965	72,3%	47,4%
12	Львівська область	166 561,277	47 588,936	118 972,341	158 445,777	62	35	77 421,390	95,1%	56,5%
13	Миколаївська область	75 692,949	21 626,557	54 066,392	48 009,531	20	7	20 149,555	63,4%	35,0%
14	Одеська область	156 838,407	44 810,973	112 027,434	153 281,469	15	4	49 178,459	97,7%	26,7%
15	Полтавська область	93 889,333	26 825,524	67 063,809	90 675,157	19	5	13 367,816	96,6%	26,3%
16	Рівненська область	126 104,588	36 029,882	90 074,706	124 410,585	14	8	64 378,041	98,7%	57,1%
17	Сумська область	120 089,735	34 311,353	85 778,382	94 171,911	55	36	37 045,876	78,4%	65,5%
18	Тернопільська область	115 198,292	32 913,798	82 284,494	100 619,386	59	41	56 940,515	87,3%	69,5%
19	Харківська область	177 708,126	50 773,750	126 934,376	176 461,200	12	4	32 588,735	99,3%	33,3%
20	Херсонська область	114 753,812	32 786,803	81 967,009	102 856,451	22	12	38 460,545	89,6%	54,5%
21	Хмельницька область	139 812,459	39 946,417	99 866,042	138 225,609	53	25	42 295,751	98,9%	47,2%
22	Черкаська область	81 135,275	23 181,507	57 953,768	77 158,011	13	8	34 293,458	95,1%	61,5%
23	Чернівецька область	98 655,738	28 187,354	70 468,384	98 154,899	23	15	50 245,491	99,5%	65,2%
24	Чернігівська область	112 553,559	32 158,160	80 395,399	111 746,540	40	32	90 604,372	99,3%	80,0%
25	м. Київ	191 025,666	54 578,762	136 446,904	172 254,648	7	2	72 433,540	90,2%	28,6%

Разом з тим, відповідно до проведеного аналізу встановлено, що 535 проектів, які в період 2015-2017 роки фінансувалися із залученням коштів державного фонду регіонального розвитку - не завершені. Частина з них – це перехідні проекти, які, відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 18.03.2015 №196 будуть фінансуватися у 2018 році за рахунок відповідних бюджетних коштів. По деяким проектам вже вирішено питання дофінансування їх за рахунок коштів місцевих бюджетів та/або коштів інших бюджетних програм (державний дорожній фонд, субвенція, що спрямована на розвиток інфраструктури об'єднаних територіальних громад, тощо). Однак на сьогодні є проекти, подальші джерела фінансування яких – не визначено.

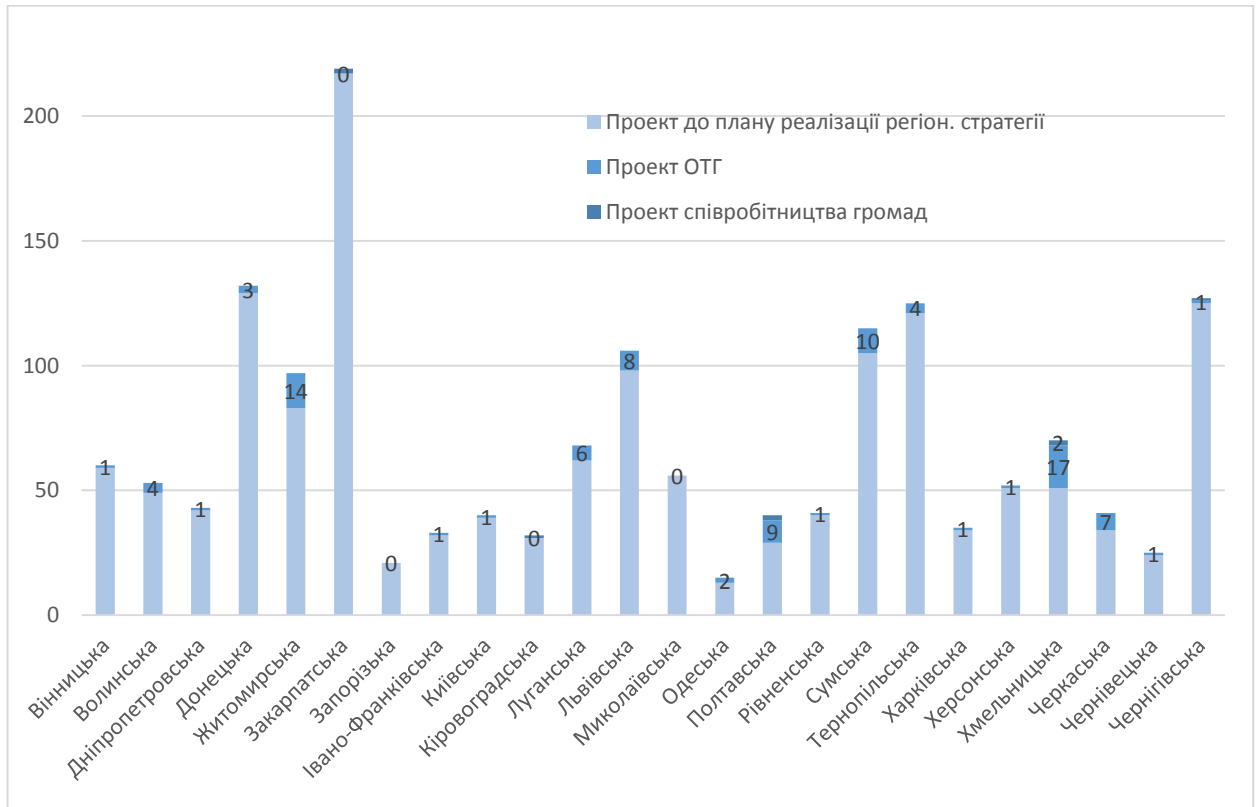
Інформація стосовно визначення джерел фінансування проектів, що у 2015-2017 роках фінансувалися із залученням коштів державного фонду регіонального розвитку

Область	Всього перехідних з 2015 року	Перехідні з 2015 року, які забезпечено фінансуванням		Перехідні з 2015 року по яких не забезпечено фінансування (або забезпечено частково)	
	кіль-сть	кіль-сть	сума	кіль-сть	сума
ВСЬОГО	534	306	2 993 266,0	228	1 733 452,7
Вінницька	29	14	63 231,1	15	95 853,2
Волинська	3	3	85 640,4	0	0
Дніпропетровська	14	11	209 611,1	3	121 299,6
Донецька	46	30	271 476,8	16	73 218,3
Житомирська	27	17	99 785,7	10	70 911,8
Закарпатська	26	24	128 920,0	2	35 663,8
Запорізька	21	17	74 281,1	4	29 855,2
Івано-Франківська	50	0	0,0	50	280 149,3
Київська	11	8	61 728,5	3	9 327,8
Кіровоградська	2	2	146 676,8	0	0,0
Луганська	45	14	60 704,0	31	141 927,1
Львівська	47	33	162 422,3	14	74 632,3
Миколаївська	16	8	29 904,0	8	3 322,5
Одеська	10	2	185 838,8	8	295 344,8
Полтавська	16	14	466 095,4	2	2 411,9
Рівненська	13	5	62 733,9	8	8 150,4
Сумська	25	15	43 511,8	10	33 167,8
Тернопільська	20	16	51 686,3	4	11 643,2
Харківська	13	6	209 566,2	7	153 175,4
Херсонська	16	11	93 815,0	5	30 458,5
Хмельницька	32	29	140 673,2	3	61 558,3
Черкаська	12	2	13 101,9	10	66 138,9
Чернівецька	17	9	64 571,0	8	95 542,5
Чернігівська	18	11	137 924,2	7	39 700,0
Київ	5	5	129 366,6	0	0,0

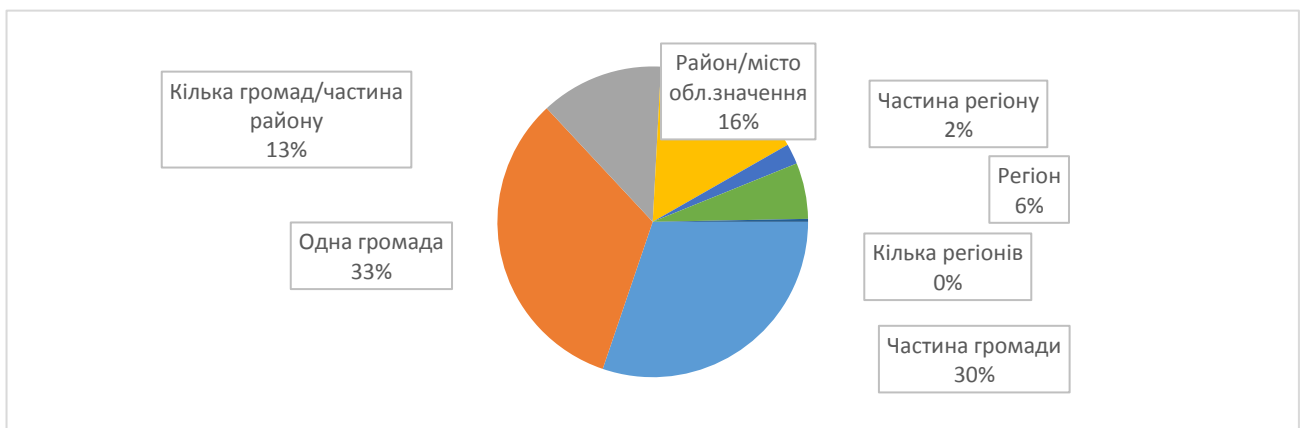
Висновок: ефективність використання коштів державного фонду регіонального розвитку в середньому складає 85%.

Аналіз відповідності інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що реалізуються за кошти державного фонду регіонального розвитку стратегічними і програмними документами, в тому числі щодо досягнення їх цілей та виконання завдань

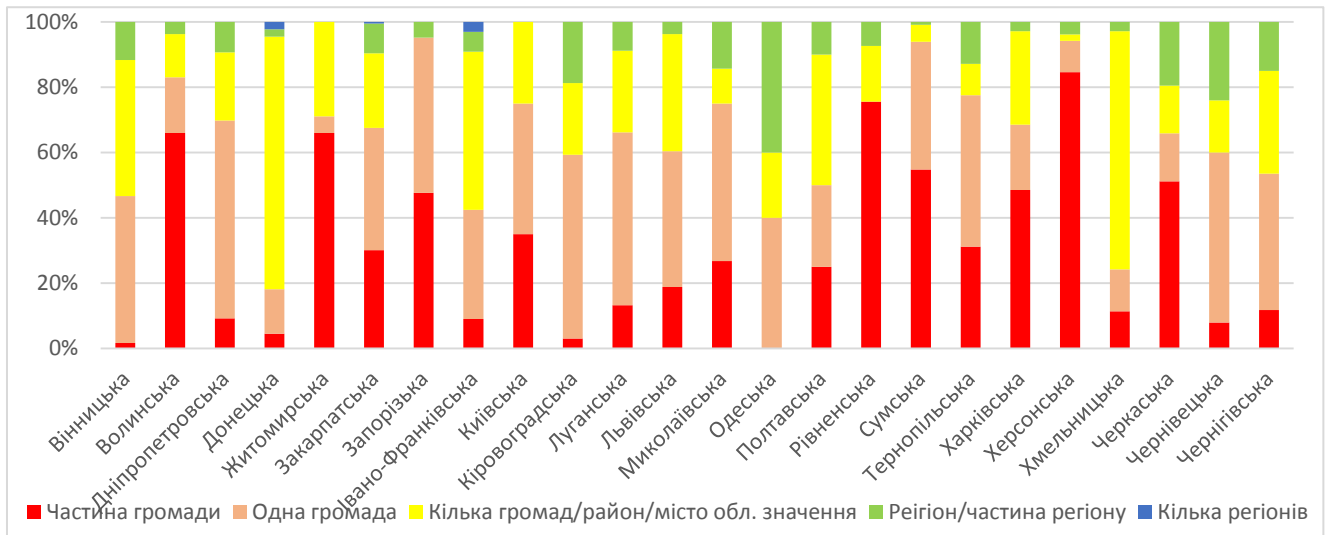
Тематичні напрямки проектів

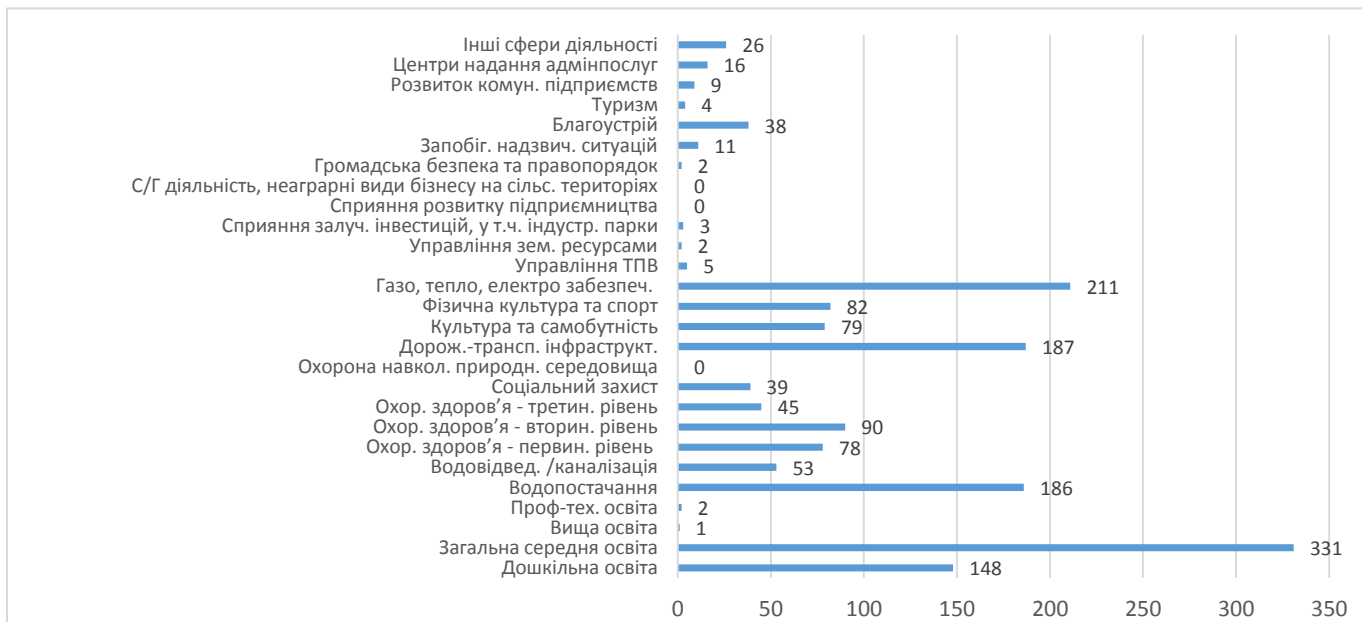
Територія впливу проекту

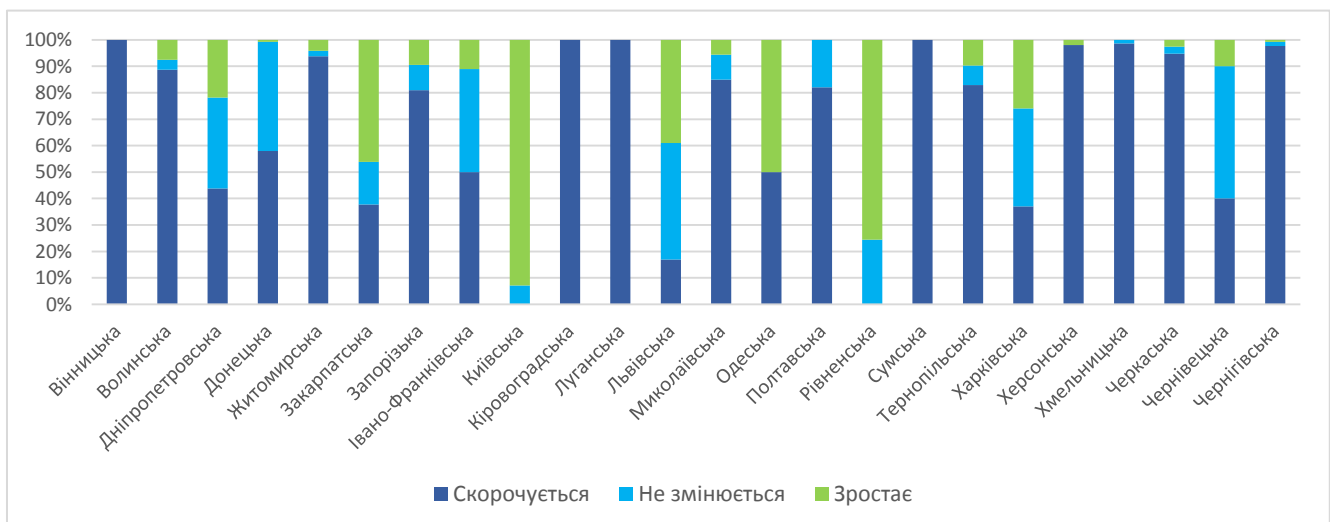
Територія впливу проекту в розрізі регіонів

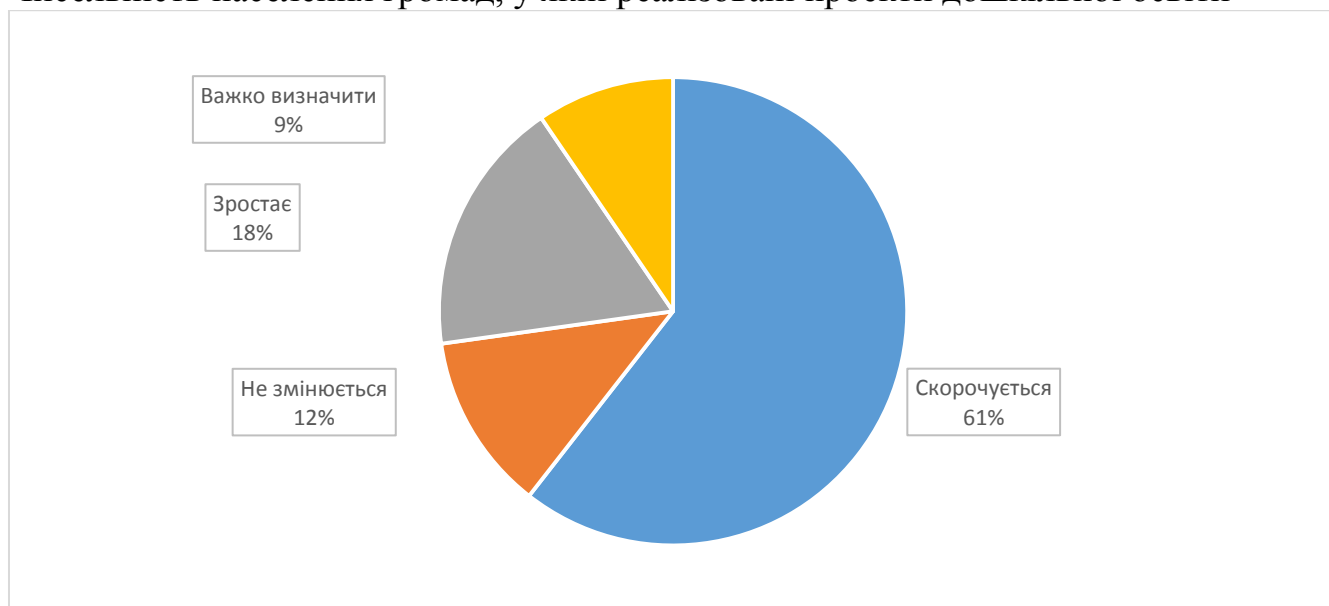
Сфери реалізації проектів

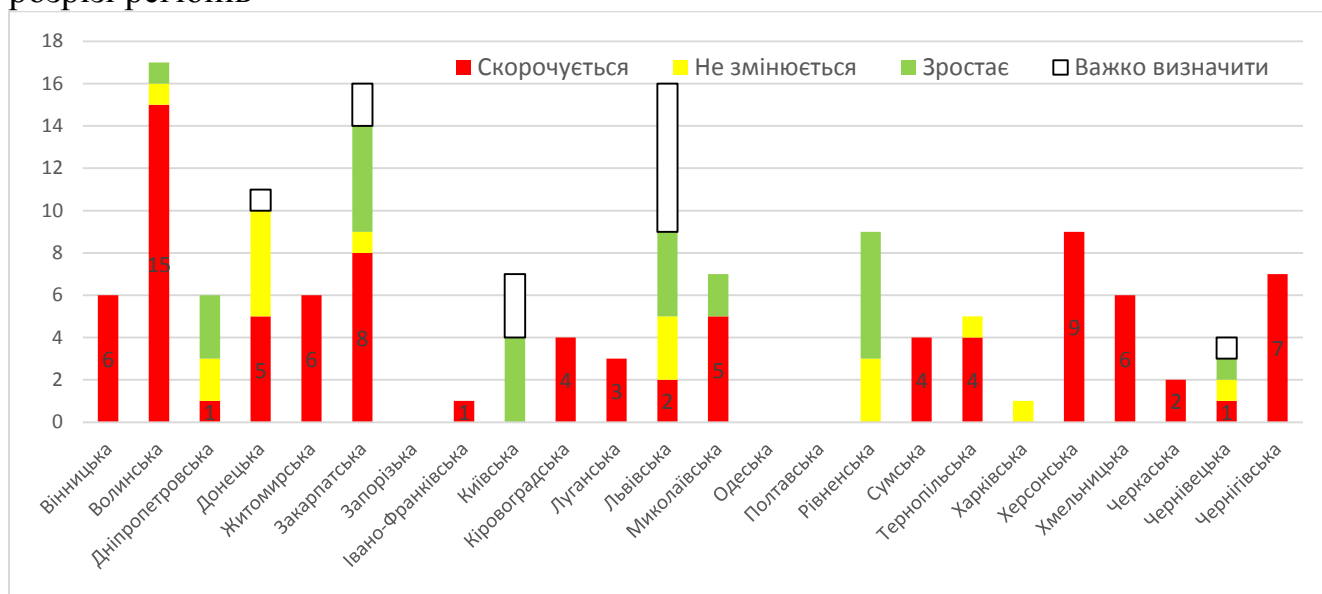
Чисельність населення громади, у якій реалізовано проект

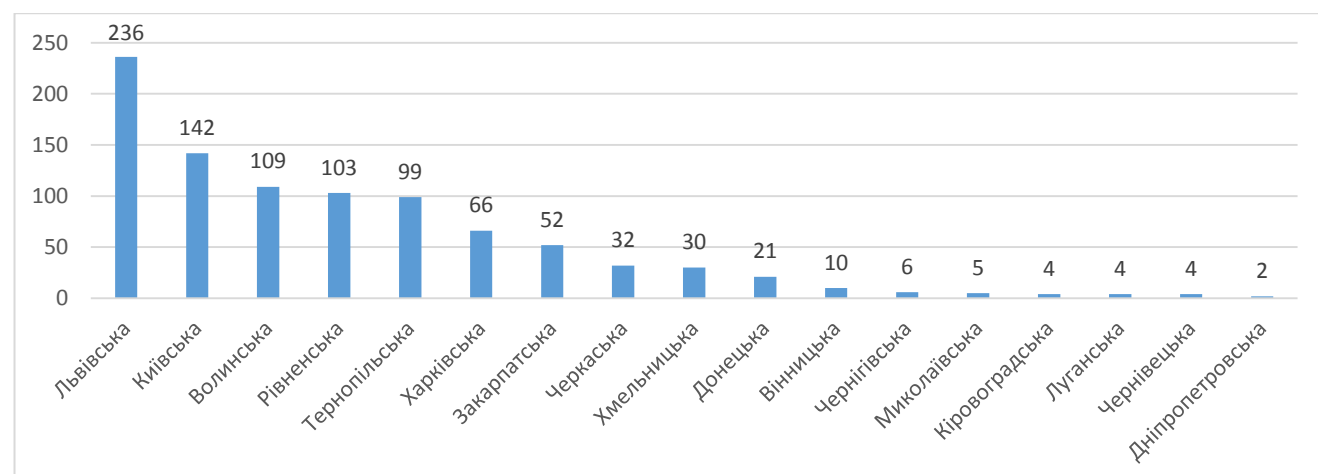
Чисельність населення громад, у якій реалізовані проекти дошкільної освіти

Чисельність населення громад, у якій реалізовані проекти дошкільної освіти – в розрізі регіонів

Регіони, у яких були створені нові робочі місця в рамках проектів ДФРР

Висновки

1. Має місце значна регіональна диференціація проектів за сферами реалізації. Разом з тим, більшість сфер, що мають прямий вплив на підвищення конкурентоспроможності регіонального бізнесу, не стали переможцями за результатами конкурсів регіональних комісій.

2. Чисельність громад, у яких були реалізовані 65% від загального числа проектів ДФРР, скорочується. Лише Київська та Рівненська області інвестували всі ресурси ДФРР у проекти громад, чисельність яких не скорочується.

3. Створення нових робочих місць (925) передбачали 62 з 1646 проектів, реалізованих за кошти ДФРР. Найбільше робочих місць створено у Львівській області (236). Однак, всі ці робочі місця були створені у соціальній сфері і лягли додатковим фінансовим тягарем на місцеві бюджети.

Оцінка ефективності управління коштами державного фонду регіонального розвитку

Відповідно до статті 24¹ Бюджетного кодексу обласні державні адміністрації **до 1 травня року, що передує плановому, подають** пропозиції з переліком і описом інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що пройшли попередній конкурсний відбір відповідно до законодавства та можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку у наступному бюджетному періоді

Проведений аналіз свідчить, що вимога стосовно подання переліків інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку у вказані терміни регіонами не виконується. Так, в період 2015-2017 роки переліки проектів, що можуть фінансуватися за рахунок коштів ДФРР на період, що передує плановому року не подавалися. Крім того, варто зазначити, що при відборі проектів та формуванні переліків регіональними комісіями не в повній мірі витримуються вимоги законодавства щодо підготовки проектів, як наслідок на розгляд Комісії при Мінрегіоні надаються проекти низької якості, які вимагають доопрацювання.

При формуванні відповідних переліків відсутній системний підхід, тому проекти, які подаються до фінансування протягом року неодноразово змінюються. В зв'язку з чим проекти залишалися не реалізованими.

Разом з тим кожного року заявниками коригувалась проектна документація, не було вчасно проведено тендерні процедури, хоча співфінансування з місцевих бюджетів дозволяло проводити тендерні торги ще з початку року.

Окремо варто відзначити наступне:

серед відібраних регіональними комісіями проектів розвиткові, спрямовані на вирішення системних інфраструктурних завдань. В переважній більшості запропоновано окремі невеликі проекти, які вирішують поточні проблеми тієї чи іншої громади;

регіональні комісії при обласних державних адміністраціях залишаються недостатньо відкритими; якість зареєстрованих проектів на порталі <http://dfrr.minregion.gov.ua/> є низькою;

не якісно підготовлені інвестиційні програми і проекти, найбільш розповсюджена проблема – відсутність підтвердження про співфінансування з місцевих бюджетів.

Станом на 30.03.2017 р. розподіл коштів державного фонду регіонального розвитку за програмами і проектами **в повному обсязі подали лише 9 областей** (Вінницька, Донецька, Закарпатська, Запорізька, Київська, Львівська, Полтавська, Рівненська, Харківська) та м. Київ.

Зазначене призводить до неефективного використання коштів ДФРР. Через внесення змін до переліків проектів, кошти не освоюються, проекти втрачають актуальність через зміну вартості їх реалізації.

Мінрегіоном розроблено внесення змін до Порядку підготовки, оцінки та відбору інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку, яким будуть регламентуватися терміни проведення регіональними конкурсними комісіями попереднього відбору проектів. Вказана норма дасть можливість затверджувати переліки відповідних проектів у стислі терміни та весь передбачений для регіону обсяг фінансування, що дозволить ефективно реалізовувати проекти.

Висновок: Управління коштами державного фонду регіонального розвитку потребує удосконалення щодо неухильного дотримання вимог законодавства в частині дотримання термінів відбору проектів та надання пропозицій щодо затвердження розподілу коштів ДФРР за інвестиційними програмами і проектами, а також в частині забезпечення реалізації пріоритетних масштабних проектів регіонального розвитку замість вирішення точкових проблемних питань.

ВИСНОВОК

за результатами огляду видатків бюджету у сфері регіонального розвитку в частині реалізації програм і проектів регіонального розвитку за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку

Державний фонд регіонального розвитку є фінансовим інструментом впровадження Державної стратегії регіонального розвитку, відповідних регіональних стратегій та планів заходів з їх реалізації. Основні положення державного фонду регіонального розвитку регламентуються статтею 24¹ Бюджетного кодексу України.

Так, Бюджетним кодексом України визначено, що кошти державного фонду регіонального розвитку спрямовуються на виконання інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку (у тому числі проектів співробітництва та добровільного об'єднання територіальних громад), що мають на меті розвиток регіонів, створення інфраструктури індустріальних та інноваційних парків і відповідають пріоритетам, визначеним у Державній стратегії регіонального розвитку та відповідних стратегіях розвитку регіонів.

Аналіз законодавства у сфері регіонального розвитку в частині реалізації інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку показав на необхідність внесення змін у діючі законодавчі акти, зокрема:

1. **У Бюджетний кодекс України** в частині, що стосується розподілу коштів ДФРР, а саме:

- 20 відсотків коштів — для регіонів, у яких показник валового регіонального продукту в розрахунку на одну особу менше 75 відсотків середнього показника по Україні, та депресивних територій інших регіонів, визначених відповідно до Закону України “Про стимулювання розвитку регіонів”, для фінансування інвестиційних програм і проектів, які спрямовані на зменшення міжрегіональних соціально-економічних диспропорцій, пропорційно чисельності населення, яке проживає у відповідному регіоні та на відповідній території;
- гармонізація з бюджетним процесом термінів проведення в регіонах конкурсного відбору та подання Мінрегіону пропозицій щодо відібраних програм і проектів здійснюється шляхом зміни терміну з 1 травня на 1 серпня року, що передує плановому, а термінів здійснення Мінрегіоном оцінки їх відповідності вимогам законодавства та інформування обласних, Київської міської державних адміністрацій про результати такої оцінки – шляхом зміни термінів з 1 серпня на 1 листопада року, що передує плановому;
- пріоритети фінансування програм і проектів регіонального розвитку та пропорції спрямування коштів на такі пріоритети визначаються Кабінетом Міністрів України на строк до трьох років.

2. З метою удосконалення підходів щодо підготовки, оцінювання та відбору інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, які реалізуються за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку, необхідно внести зміни до **постанови Кабінету Міністрів України від 18.03.2015 №196** в частині розширення умов відбору регіональною комісією інвестиційних програм і проектів, доповнивши їх критерієм яким загальну кошторисну вартість проектів будівництва (нове будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт) встановити понад 5000,0 тис. гривень, а інших проектів – понад 1000,0 тис. гривень.

3. Для забезпечення висвітлення актуальної інформації стосовно інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку на сторінці офіційного веб-сайту Мінрегіону (<http://dfrr.minregion.gov.ua>), є актуальним внесення змін до наказу Мінрегіону від 24.04.2015 №80 в частині зміни до вимог щодо розміщення інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку на сторінці офіційного веб-сайту Мінрегіону (<http://dfrr.minregion.gov.ua>).

Аналіз відповідності інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що реалізуються за кошти державного фонду регіонального розвитку стратегічними і програмними документами, в тому числі щодо досягнення їх цілей та виконання завдань

Проведений аналіз виявив ряд недоліків у частині відповідності проектів, що фінансувалися за рахунок коштів ДФРР стратегічним і програмним документам в тому числі щодо досягнення їх цілей, а саме:

1. Має місце значна регіональна диференціація проектів за сферами реалізації. Разом з тим, більшість сфер, що мають прямий вплив на підвищення конкурентоспроможності регіонального бізнесу, не стали переможцями за результатами конкурсів регіональних комісій.
2. Чисельність громад, у яких були реалізовані 65% від загального числа проектів ДФРР, скорочується. Лише Київська та Рівненська області інвестували всі ресурси ДФРР у проекти громад, чисельність яких не скорочується.
3. Створення нових робочих місць (925) передбачали 62 з 1646 проектів, реалізованих за кошти ДФРР. Найбільше робочих місць створено у Львівській області (236). Однак, всі ці робочі місця були створені у соціальній сфері і лягли додатковим фінансовим тягарем на місцеві бюджети.
3. Відсутні запобіжні чинники щодо розпорошення коштів по дрібних об'єктах, так як відбір та оцінювання здійснюється регіональними комісіями без врахування системного підходу до вирішення проблем регіону.

Аналіз ефективності та результативності використання коштів державного фонду регіонального розвитку, оцінка методологічних підходів до розрахунків обсягів бюджетних коштів показав, що необхідно вживати заходів для підвищення ефективності та результативності використання коштів на місцевому рівні.

Облдержадміністраціям необхідно:

- розробити та впровадити заходи щодо участі в конкурсному відборі виключно проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку, які відповідають Державній та регіональним стратегіям регіонального розвитку та планам заходів з реалізації регіональних стратегій розвитку посиливши контроль за якістю проектів, що відбираються регіональними комісіями;

- враховуючи, що інвестиційні програми (проекти) регіонального розвитку, що фінансуються за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку мають відповідати пріоритетам, визначеним у Державній стратегії регіонального розвитку, стратегіях розвитку регіонів та у планах заходів з їх реалізації, вважається за доцільне обласним державним адміністраціям здійснювати постійний аналіз регіональних програм на період до 2020 року на предмет актуалізації стратегічних напрямів відповідно до фактичного стану розвитку регіону, нових можливостей, викликів тощо.

- здійснювати комплексний та системний підхід для вирішення нагальних проблем регіону та відповідно цього забезпечити розроблення проектів, що сприятимуть вирішенню проблем;

- забезпечити вжиття відповідних, щодо своєчасного завершення і введення в експлуатацію об'єктів, що фінансуються за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку;

- забезпечити посилення внутрішнього контролю за використанням коштів (у тому числі посилення профілактичної спрямованості та притягнення до персональної відповідальності осіб, з вини яких будуть допускатися порушення).

Оцінка ефективності управління коштами державного фонду регіонального розвитку

Управління коштами державного фонду регіонального розвитку потребує удосконалення щодо неухильного дотримання вимог законодавства в частині дотримання термінів відбору проектів та надання пропозицій щодо затвердження розподілу коштів ДФРР за інвестиційними програмами і проектами, а також в частині забезпечення реалізації пріоритетних розвиткових проектів регіонального розвитку замість вирішення точкових проблемних питань та посилення внутрішнього контролю з боку всіх учасників, що забезпечують реалізацію програм і проектів регіонального розвитку за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку.